

УДК 37.013.811.111

DOI:10.35254/bhu/16948386_2021_56_57_134

Ниязова Ж. Д.,
БГУ им. К. Карасаева

МЕДИК СТУДЕНТТИН АНГЛИС ТИЛИНДЕ КЕСИПТИК БАЙЛАНЫШ КЕБИН КАЛЫПТАНДЫРУУ КОНЦЕПЦИЯСЫ ЖАНА АНЫ АТКАРУУ ЖОЛДОРУ

Кыскача мазмуну

Макалада медициналык багыттагы кесиптик билим берүүдө англис тилин окутуунун концепциясы кандай болушу керектигине карай ойлор айтылып, аны студенттин коомдук-социалдык керектөөсүнө карата аткаруунун зарылдыгы талдоого алынат. Азыркы кесиптик билим берүүнү рыноктук мамилелердин чегинде карап, конкуренцияга туруштук берүүчү талаптар менен ишке ашыруу медициналык кесиптик билим берүүгө да тиешелүү экени макалада чечмеленет. Аны Кыргызстанда сапаттуу жүзөгө ашыруу үчүн дүйнөлүк медициналык кесиптик билим берүүнүн илимий жаңылыктарын улуттук окутуу жумуштарына киргизүү жолдору көрсөтүлөт. Ал жарандык керектөө менен түзүлгөн инсандын азыркы социалдык абалына байланыштырылып, англис тилин окутуу маселеси кантип жаңыланууга тийиш экенидигин ачып берүүгө аракеттенет. Аткаруу жолдору өлкөдөгү медициналык кесиптик билим берүү процессине жаңыдан кире баштаган рыноктук мамилеге байланышкан абалдан талдоого алынат.

Түйүндүү сөздөр: медициналык педагогика, кесиптик билим берүү, англис тилин үйрөтүү, англис тилин окутуу, пикирлешүү, маалымат алмашуу, педагогика, рынок мамилеси, компетенция, мамлекеттик стандарт, конкуренция, ж. б.

КОНЦЕПЦИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИСТОРИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ ДЛЯ СТУДЕНТОВ-МЕДИКОВ И СПОСОБЫ ЕЕ РЕАЛИЗАЦИИ

Аннотация

В статье рассматривается концепция преподавания английского языка в медицинском профессиональном образовании и анализируется необходимость ее реализации применительно к социальным потребностям студентов. В статье также поясняется, что то же самое относится и к медицинскому профессиональному образованию, которое рассматривает современное профессиональное образование в рамках рыночных отношений и реализует его с учетом требований конкуренции. Для обеспечения его качественного внедрения в Кыргызстане будут показаны пути интеграции научных инноваций мирового медицинского образования в национальную педагогическую работу. Он пытается пролить свет на то, как следует обновлять вопрос обучения английскому языку в связи с текущим социальным статусом человека, созданным гражданским потреблением. Пути реализации будут проанализированы с точки зрения рыночных отношений, которые только начинают входить в процесс медицинского профессионального образования.

Ключевые слова: медицинская педагогика, профессиональное образование, преподавание английского языка, изучение английского языка, общение, обмен информацией, педагогика, вопросы рынка, компетентность, государственный стандарт, конкуренция и т.д.

THE CONCEPT OF FORMING A HISTORY OF PROFESSIONAL COMMUNICATION IN ENGLISH FOR MEDICAL STUDENTS AND WAYS TO IMPLEMENT IT

Abstract

The article discusses the concept of teaching English in medical professional education and analyzes the need for its implementation in relation to the social needs of students.

The article also explains that the same applies to medical vocational education, which considers modern vocational education within the framework of market relations and implements it in a competitive manner. To ensure its high-quality implementation in Kyrgyzstan, ways of integrating scientific innovations of world medical education into national pedagogical work will be shown. He attempts to shed light on how the issue of English language learning should be updated in relation to the current social status of the individual, created by civic consumption. The ways of implementation will be analyzed from the point of view of market relations, which are just beginning to enter the process of medical professional education.

Key words: medical pedagogy, vocational education, teaching English, learning English language, communication, information exchange, pedagogy, market issues, competence, government standards, competition, etc.

Кыргызстанда медик студенттер англис тилин өздөштүрүү үчүн бир катар тоскоолдуктар бар. Биз мында проблеманы бир гана англис тилинде кесиптик байланыш кебин өстүрүү маселесине айкалыштырып карап жатка-

ныбыз менен медик студенттердин адистик даярдыгын жогорку деңгээлге жеткирүү үчүн аны мамлекеттик кесиптик билим берүүнүн концепциясынан кароо маанилүү. Аны талап кылынган деңгээлге жеткирүү үчүн башка ади-

стештирүүчү дисциплиналар менен кандай эрежеде ишке аша турганын так аныктап, жергиликтүү жана эл аралык практикалык иштерде толук кандуу колдонулушуна кепилдик бере алган жагын иштеп чыгуу зарыл. Муну өлкөдө жаңыдан түптөлүп жаткан медициналык педагогика акырындап колго алаарын белгилей кетели. Азыркы учур талап кылып тургандыктан, эгер проблемага ушул өңүттөн карай турган болсок, анда медик студенттердин англис тилинде кесиптик байланыш кебин өстүрүү жумуштарын окутуп-үйрөтүүгө кеңири жол-жободо мамиле кылуу зарылдыгы айкын көрүнөт. Анткени медик студенттер окууну аяктагандан кийин республиканын мамлекеттик жана муниципалдык мекемелеринде кызмат көрсөтүп, чет элдик кесиптештери менен бардык багыттар боюнча пикир алмашып, мамиле түзө турганы баарыбызга белгилүү.

Алардын келечекте аткара турган кызматтык абалын элестетүү менен ага карата даярдык көрүүнү медициналык педагогика өз мойнуна алса, Өкмөттүн токтому аркылуу кабыл алынган окуу стандарттары боюнча окутуу жумуштарын уюштуруу, окуу программалары менен окуу материалдарын ошол иш чараларды так аткаруу үчүн зарыл болгон “компетенцияларды калыптандырууга буруу, кесиптик түшүнүктөрдөн тартып, ал илимге таандык жөндөмдүүлүктөрдү өздөштүрүүгө тиешеси бар тилдик каражаттар менен кептик-коммуникативдик байланышта керектелүүчү көндүмдөрдү үйрөтүү жагын окуу планындагы бардык предметтер биргелешип” [1, 193-б.] жөнгө салууга тийиш. Кыргызстан буга эми гана көңүл буруп, медик студенттердин кесиптик даярдыгы жергиликтүү жарандардын керектөөсүн сапаттуу аткаруу менен эл аралык деңгээлде бейтаптарды дарылоонун бардык көйгөйлөрүн туура чечип берүү даражасына жетип, эмгек базарында өзүнө татыктуу кызмат таап алуусун камсыздоо үчүн билимди өздөштүрүүгө жана аны колдонууга зарыл болгон тилдик каражаттарды окутуу боюнча иш-чаралардын планын түзүү, бардык окуу предметтерине анын мазмунун жайгаштыруу, окутуунун миссиясында каралган компетенцияларды коомдук-социалдык чөйрөдө пайдалана алуусуна жетишүүсүн камсыздоо милдетин күн тартибине коюп отурат. Окуу стандарттарында орун алган компетенциялар сыртынан баарыбызга түшүнүктүү болуп көрүнгөнү менен аны азыркы медик студенттердин социалдык-инсандык кызыкчылыктарынан караганда жогорку кесиптик билим берүүчү окуу жайлар “канааттандыра албай” жаткан бир катар маселелер бар экени даана байкалат.

Жогорку сапаттагы билимге ээ болуу үчүн медицина тармагындагы ири табылгалардан кабардар болуу (1), кесипке тиешелүү илимий-теориялык түшүнүктөргө ээлик кылуу (2), жаңы ачылыштар боюнча маалыматтарды билип туруу (3), соңку инновациялык технологияны колдоно алуу деңгээлинде өздөштүрүү (4), илимде иштелип чыккан теориялык аныктамаларды өлкөнүн бардык булуң-бурчунда практикалык жумуштарда пайдалануу (5) сыяктуу компетенцияларга ээлик кылышы медик студенттин жакшы билим алуусунун акыркы жыйынтыгы катары окуу стандарттарында белгиленген болсо, анын турган турпаты менен өздөштүрүү өзөгүн тилдик каражаттар түзөөрүн эске алсак, мамлекеттин жогорку кесиптик билим берүүдө тилди окутуу маселелери талаптагыдай эместиги айкын [2, 6–7-б.] көрүнөт. Бул биз мында кеп кылып жаткан англис тилине гана тиешелүү эмес. Мамлекетте иш кагаздарын жүргүзүү дээрлик орус тилинде болуп, ага ылайык медик студенттерге кесиптик билим берүү ушул тилде болуп келе жатканы менен жергиликтүү элдин өкүлдөрүнүн өз

тилинде оорунун “тарыхын” билүү кызыкчылыгы убакыт өткөн сайын жогорулап, ал тургай мамлекеттик ооруканаларда аны кыргыз тилинде жүргүзүү зарылдыгынын күн тартибине коюлушу проблеманы мамлекеттин эгемендүүлүгүнө байланышкан коомдук-саясий түшүнүктөргө такап жатат. Мындай талаптын коюлушу мыйзам чегинде туура болгондуктан, башка тармактардай эле медик студенттерди орусча окута бербей, кыргыз тилинде медициналык илимий-теориялык түшүнүктөрдү үйрөтүү (а), аны талап кылган жерде колдоно билүү чеберчиликтерин калыптандыруу (б), өзгөчө тар түшүнүккө ээ болгон терминдер менен оорунун илимий аталыштарын иштеп чыгуу (в) же которуу (г) медициналык педагогикага жүктөлсө, аны компетенция катары медик студенттерге үйрөтүү жумуштары да Кыргызстандагы жогорку кесиптик билим берүүчү медициналык окуу жайлардын миссиясына кирет. Азыр өлкөдө окуу процесси орусча жүрүп жаткандыктан мындай иштерди аткаруу медициналык окуу жайлардын кызматкерлери үчүн оорчулук түзүүдө. Ушундай эле көрүнүштү медик студенттерге англис тилин үйрөтүүгө тиешелүү маселелерден да көрүүгө болот. Кесиптик билим берүү жалаң орус тилинде жүрүп жатканы медик студенттердин кыргыз жана англис тилинде кесиптик байланыш кебин түзүүгө, аларды бири-бири менен байланыштырып, практикалык иш чараларда пайдаланууга зарыл болгон кептик-коммуникативдик чөйрөдө колдонуу ишмердүүлүгүн алга жылдырууга карата тоскоолдук жаратууда. Кыргыз Өкмөтү тарабынан кабыл алынган медициналык багыттагы стандарттарда медик студенттердин адистик жана инструменталдык компетенциясы катары өз орду бар тилдик, кептик-коммуникативдик байланыштын куралы болгон аталган тилдерге тиешелүү маселелерди камтый турган окутуу объектилерине мурда анча маани берилбей келсе, демократиялык коомдук түшүнүктөргө байланыштуу ар бир жарандын инсандыгын таануу, ага урмат-сый менен мамиле кылуу, пендечилигине түшүнүү аркылуу кызмат көрсөтүү сыяктуу дарыгердин бейтапка жасаган жумушундагы аракеттер окуу жайдын ичинде, белгилүү бир предметтердин базасында үйрөтүлүшү керектигине карай жаңы талаптарды койдү.

Дүйнөлүк медициналык билим берүүдөгү реалдуу иш-аракеттер көрсөткөндөй, Кыргыз Республикасынын бул багыттагы мамлекеттик саясаты толук натыйжага жетүү үчүн бардык дисциплиналардын мазмунундагы түшүнүктөрдөн төмөнкүдөй проблемаларды маңыздуу чечүү керек болуп турат. Алар:

- окуу процессинде дарыгер менен бейтаптын ортосунда болуучу түрдүү тематикадагы кесиптик байланыш кебинин маңызын ачып, медик студенттерге кесиптик жана жалпы инсандык компетенция экенин түшүндүрүү;
- оорулуу менен врачтын ортосунда түрдүү шартта болуучу кызматташууга талдоо жүргүзүү аркылуу медициналык педагогиканын мазмунун ачуу, б. а. медик студенттерге бейтап менен иш алып барууда таасирдүү сүйлөө жана туура сүйлөшүүнүн этикеттерин иштеп чыгуу;
- медицина тармагындагы жетишкендиктерди профессионалдык-педагогикалык ишмердүүлүктөрдүн базасында трансформациялоо, б. а. медик студенттерге илимий ой жүгүртүүнү, дарылоо сферасындагы адистик чеберчиликти кесиптик байланыш кебинин мазмуну катары өздөштүрүү;
- азыркы медициналык кызматкерге мүнөздүү компетенциялардын параметрлерин жана белгилерин ачып, аны профессионалдык-педагогикалык чен-өлчөмдөр ар-

кылуу кесиптик байланыш кебинин мазмунун талапка ылайык түзүү;

- ооруну аныктоо жана бейтап менен кызматташуу процессинде врачтык кесипкөйлүгүн аныктоочу байланыш кебинин көндүмдөрүн аткарууну адиске мүнөз катары калыптандыруу;

- оорунун жана бейтаптын абалын жакын адамдарына, досторуна, түшүндүрүүдө кесиптик байланыш кебинин мазмуну катары сылык-сыпаа баяндоо тексттерин түзүүгө жетишүү;

- бейтап менен пикирлешүүдө оюн эффективдүү түшүндүрүп, оор тийбегидей текст куруу методун жана байланышуу технологиясын жүзөгө ашыруу жөндөмдөрүн калыптандыруу;

- профессионалдык жана инсандык компетенциялардын медик студенттерде калыптануусу үчүн тилдик каражаттарды коммуникативдик байланыштарда пикирлешүүнүн баалуулуктары, дарылоо ишмердүүлүгүндө керектелүүчү кептин жагымдуу касиеттерин моралдык-нравалык нарк-насил катары үйрөтүү;

Ушул проблемаларды сапаттуу аткаруунун мазмунунда ал азыркы дарылоо процессинде жоголуп бара жаткан бейтапка гумандуу мамиле кылууну, б. а. кыйналып турган оорулууга жылуу сөзүн аябай, анын сакайып кетүүсүнө карай каалоо-тилектерин билгизген ойлорун чеберчиликте байланыш кебине тиешелүү тексттерде чагылдыра алган сүйлөө маданиятын медициналык кесиптик билим берүүнүн окуу программалары аркылуу үйрөтүү маселесин окутуу жумуштарынан талап кылып жатат. Медициналык педагогика мындай баалуулуктарды кесипке үйрөтүүчү дисциплиналарга толук милдеттендире албайт. Ошондуктан мындай иштерди аткаруу медик студенттерге тилдик жана кептик-коммуникативдик компетенцияларды калыптандыруучу кыргыз, орус, англис тили сабактарына жүктөлөт. Мамлекетте аны ишке ашыруу окуу материалдары аркылуу жүрүш керек болгондуктан, медик студенттердин бул багыттагы компетенцияларын калыптандыруу тилге тиешелүү бардык предметтерди (кыргыз, орус жана англис тилдерин) мазмундук жактан интеграциялоо [3, 12-б.] маселесин көтөрөт. Анткени алардын баарынын кесиптик билим берүүдө алардын алдына койгон максаты бирдей. Ошол себептен биринчи кезекте сабактын максаты кайсы тилде болбосун кесиптик байланыш кебин өстүрүүнү күнүмдүк сүйлөө жана сүйлөшүүдө керектелүүчү медициналык иш кагаздардын мазмунун ачып, башка бирөөгө түшүндүрө билүүнүн ык-формасында түзүлгөнү маанилүү. Анда колдонулуучу сүйлөм, сөз айкашы, кесиптик терминдер, ж. б. тилдик каражаттар медик студенттерге иш алып баруунун эрежелерин үйрөтүүгө негизделип, кесиптик байланыш кепти кайда пайдалануу мүмкүн экендигинин мазмунун аныктап жана ойду түшүндүрүүнүн максаттуу жолун көрсөтө алууга тийиш. Мунун натыйжасы келечекте медик студенттер кызмат абалында сөзсүз аткарууга тийиш болгон кептик көндүмдөрдү жана ага керектелүүчү тексттин мазмундук өзөгүн иштеп чыгууну көндүм катары калыптандырууга милдеттүү. Булар күнүмдүк сабакта түрдүү ык-усулдар менен жасала калчу майда жумуштар катары көрүнсө да, анын медик студенттердин кесиптик иш кагаздарын, оорунун тарыхын, кызматтык байланыштарын, өз ара пикирлешүүлөрүн, бейтап менен болгон сүйлөшүүлөрүн сапаттуу жүргүзүүдө мааниси зор болгондуктан, жогорку окуу жайларында окутулуп жаткан бардык (кыргыз, орус, англис) тилде бирдей аткарылуучу концепциясын түзүү зарылдыгы байкалат. Себеби ан-

глис тилинде иштелип чыккан кесиптик байланыш кебин өстүрүү жумуштары кыргызча жана орусча сүйлөгөн жандар пайдалана турганын эсепке алсак, медик студенттерди тынчсыздандырган мындай проблемаларды окуу жайдын кесип ээлерин окутуу системасында силлабустар, окуу-методикалык комплекстер аркылуу ишке ашыруу маанилүү болуп саналат. Чынында Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтому менен мыйзамдаштырылып кабыл алынган жогорку кесиптик билим берүү стандарттарында, аны толук кандуу ишке ашыруу максатында Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан кабыл алынган буйруктарда, окуу жайларда иштелип чыккан жоболордо студенттин адистик даярдыгын жогорулатуу, иш аткарууга болгон жөндөмдүүлүгүн өстүрүү багытында бир катар иш чаралар белгиленген болсо да, кесипке тиешелүү байланыш кебин өстүрүү, анын улут аралык коммуникацияда кызматташуунун чегинде жүргүзүүчү кептик пикирлешүүдө ойду бере билүү жолдорун үйрөтүү концепциясы чечилген эмес. Анын натыйжасында жогорку окуу жайларында окутулуп жаткан тилдер бири-бири менен мазмундук жактан байланышпай, ар бири өз алдынча тил үйрөтүү жумуштарын аткарып, медик студенттердин тил билүү деңгээли төмөн бойдон калып жатат.

Медик студенттердин англис тилинде кесиптик байланыш кебин өстүрүү жумуштары биз жогоруда белгилеп өткөн жогорку кесиптик билим берүүдө адистик тилди үйрөтүүнүн бир бөлүгү гана болуп эсептелет. Себеби студенттерге кесиптик билимди өздөштүрүү сөз аркылуу жүрүп, сөз менен адистигине тиешелүү бардык маалыматтарды алып, сөздү туура колдонуунун натыйжасында өзүнүн илимий-теориялык түшүнүктөрүн жогорулатып, мамлекетке кызмат көрсөтүү деңгээлине чейин өсүп-жетиле турганын эсепке алсак, окуу жайда тил үйрөтүүнүн статусун жогорулатуу Кыргыз Республикасындагы бардык улуттардын өкүлдөрү болгон медик студенттердин англис тилинде кесиптик байланыш кебин өстүрүү — англис тилинде пикир алышуунун коомдук-социалдык чөйрөсүн кеңейтүү, кесипкөй адис катары өсүп-жетилүүсү үчүн англис тилин илим-билимдин, маалымат алуунун булагына айландыруу маселеси күн тартибинде кандай турса, мамлекетте расмий иш-чараларды жүргүзүүнүн куралы катары колдонулган кыргыз жана орус тилдери менен болгон чыгармачыл байланышын күчөтүү алардын өз ара биргелешүү менен иш алып баруу концепциясын түзүү зарылдыгын дагы бир жолу ырастайт. Аны медик студенттердин кесипкөйлүгүн арттыруу кызыкчылыгынан аңдаштырганда англис тилинде кесиптик байланыш кебин өстүрүү маселесин чечүү тилди окутуу менен байланышкан бардык тарапка — жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик стандарттарына, окутуунун методологиялык базасына, тилди үйрөтүү багытында түзүлгөн окуу программаларына, медик студенттерге арналып жазылган окуу китептерине, окутуу жумуштарын сапаттуу аткарууга карата иштелип чыккан методикалык колдонмолорго жогоруда аталган концепцияны киргизүү зарылдыгы турат. Ал мамлекеттин жогорку кесиптик билим берүү боюнча саясатын колдоо менен бирге мурунку доордон мурасталган тил үйрөтүү методикасын түп-тамырынан жаңылоону талап кылат. Тактап айтканда англис тилинде кесиптик байланыш кебин өстүрүү жумуштары мурда жогорку окуу жайларында окутулуп келе жаткан англис тилинин мазмунун өзгөртүүгө, түздөн-түз медик студенттердин кесиптик компетенцияларын калыптандырууга негизделип [4, 23-б.], анда керектелүүчү кырдаалга тие-

шелүү тематикалык кепти өстүрүүгө багыт берүүчүлүк, кесипке багыттап окуу материалдарын тандоо, студенттин эне тилинин өзгөчөлүктөрүн эсепке алуу менен окуу процессинде кептик тексттерди даярдоо, андай тексттерди колдонуп сүйлөө жана сүйлөшүү иштерин уюштуруу сыяктуу иш-чараларды аткарууга принципиалдуу айырмачылыктарды киргизүү зарылдыгын ачыктайт.

Ал концепциянын максаты тилди окутуунун методологиялык принциптерин жаңылоо катары төмөнкү иш-чараларды окуу процессинде аткарууга милдеттенүүгө тийиш:

— медик студенттердин кесиптик жана жалпы инсандык компетенциялары адистикке тиешелүү сөз байлыктарын өстүрүү;

тилди окутуунун негизги мазмуну катары кесиптик байланыш кайсы тилде болбосун түзүүгө жетишүү жана аны жергиликтүү элдин тилине которуп берүү көндүмдөрүнө ээ болуу;

медик студенттердин оозеки кебин кыргыз же орус тилинде жүргүзгөндөй эле англис тилинде уюштуруусун калыптандыруу;

кесиптик байланыш кебин ишке ашыруучу тексттерди өз алдынча түзүп, бирге окугандар, атайын кызматташуучу адистер, медицина тармагын изилдөөчүлөр, бейтаптар жана социалдык чөйрөдөгү түрдүү жарандар менен эркин баарлашууга үйрөтүү;

радио уктуруулар менен теле берүүлөрдөгү медицина тармактарына тиешелүү айрым маалыматтарды угуп, өз алдынча которуп түшүнүүгө таандык көндүмдөрдүн компетенция катары калыптандыруу;

гезит-журналдарды англис тилинде окуй алууга, керек болгон маалда өз түшүнүгүн эркин которуп түшүнүүгө тиешелүү кесиптик лексикалык каражаттын ээси болушун камсыздоо;

медик студенттердин англис тилинде иш кагаздарын сабаттуу жаза алуусуна жетишүү;

кесиптик терминдерди туура окуп, англис тилинде түшүнүктүү жазууга медик студенттерди үйрөтүү жумуштарын сапаттуу аткаруу маселелерин чечүү;

Бул проблемаларды окуу процессинде талапка ылайык ишке ашыруу маселеси бардык заманда болуп келгендин тарых барактары ырастайт. Бүгүнкү күндө да ал ошол маанисин жоготпой турат. Себеби адистин сабаттуулугу бардык маселелерди толук жана сапаттуу аткаруу үчүн маанилүү абалда туруп, кесиптин өзгөчөлүктөрүн жакшылап түшүнүүгө [5, 148-б.] тиешелүү жол-жоболорду иштеп чыгуу зарылдыгын көрсөтөт. Ал кесиптик байланыш кебин медик студенттерге үйрөтүүдө жогорку кесиптин ээсине ылайык келчү сүйлөө жана сүйлөшүү этикетинде ишке ашуусун камсыздоочу кептик тексттердин мазмунунда жумуш аткарууну, б.а. студенттин жарандык коомдо социалдык активдүүлүгүн көрсөтүү үчүн интеллектуалдык мүмкүнчүлүгүн жогорулатууга, илимий-теориялык ой жорум менен иш алып баруусуна, адистик ишмердүүлүккө катышууда чыгармачыл потенциалын пайдаланууга, өз алдынча жаңы түшүнүктөрдү өздөштүрүп, аны бейтаптын оорусун таанып-билүүдө колдонууга байланышкан иш-чараларда керектей алышында тиешелүү маңызын ачат. Аны окуу процесси эки түрдүү багытта карайт:

1) Тышкы — билим берүү чөйрөсүндө же практикада аткарылуучу иштер, б.а. медицина кызматкеринин бейтап,

анын оорусу, дартты белгилерин баяндап, ошол мезгилдеги бейтаптын абалын сүрөттөп берген кесиптик тексттер же окуу материалдарында, окуу китептеринде жана окуу-методикалык колдонмолордо студент үйрөнүү үчүн адаптацияланган тексттер кирет. Алар студенттерге өзүн врач катары элестетүүгө жардамдашып, бейтап менен иш алып баруда кандай сүйлөмдөр колдонушу мүмкүн экендигин, аны кандай пайдаланса туура болоорун сүйлөө жана сүйлөшүүгө даяр кептик каражат катары берет.

2) Ички студенттин адистик чеберчилигин калыптандуусуна маанилүү роль ойногон инсандык касиеттер, б.а. студенттин пикирлешүүдөгү жөндөмдүүлүгү, бейтаптын көңүлүн көтөрүү чеберчилиги, ооруну маанайдан, кыймыл-аракеттен, сүйлөшүүдөн аныктай алган билими, жеке кесиптик ишмердүүлүгүндө кандай эмоционалдуу-экспрессивдүү сүйлөмдөр пайдаланылышы мүмкүн экенин туура түшүнүп, андай кесиптик байланыш кебинин каражаттарын өздөштүрө алгандыгы кирет.

Медик студенттин кесипкөйлүгүн аныктоочу кесиптик байланыш кебин өстүрүү педагогика илими изилдеп чыккан маданияттуу инсандык белгилердин тил үйрөтүүчү сабактарда жетекчиликке алынышын, тилдик жана кептик каражаттарды адистин компетенттүүлүгүн түзүүчү руханий-этикалык категориялар [6] катары кабылдап, бейтап менен сылык-сыпаа сүйлөшүү эрежелерин ушул эки багыттын ичинде өздөштүрүүсүнө жетишүү милдети турат.

Адабияттар

1. Акматов Б. М. Кыргыз адабиятын кесиптик компетенттүүлүктүн негизинде окутуу жана анын дидактикалык негиздери. / Б. М. Акматов // К. Карасаев атындагы Бишкек гуманитардык университетинин Жарчысы. — 2015. № 1 (31). 192–195-б.

2. Дуйшонбекова Г. Формирование коммуникативной компетенции студентов неязыковых факультетов вуза в процессе развития речевой культуры: на материале практического курса русского языка. Автореф. ... дис. канд. пед. наук. / Г. Дуйшонбекова. — Бишкек, 2026. 23 с.

3. Карыбекова Н. М. ЖОЖдо кош тилдүүлүктүн базасында чет тилдерин үйрөтүүнүн илимий-теориялык негиздери жана педагогикалык шарттары. Пед. илим. канд. дисс. ... автореф. / Н. М. Карыбекова. — Бишкек, 2017. 20 б.

4. Куфлей О. В., Дмитриенко И. А., Хищенко Л. А. Методические рекомендации по разработке учебно-методического комплекса на основе компетентного подхода. / О. В. Куфлей, И. А. Дмитриенко, Л. А. Хищенко / Методическое пособие для преподавателя. — Бишкек, 2012. — 48 с.

5. Кучугурова Н. Д. Формирование профессиональной компетентности будущего специалиста. / Н. Д. Кучугурова // Проблемы и перспективы педагогического образования в XXI веке. — Москва, 2000. — 360 с.

6. Кенжешев К. Д. Орто мектепте кыргыз адабиятын этнопедагогикалык негизде окутуу парадигмасын түзүүнүн зарылдыгы / К. Д. Кенжешев // К. Карасаев атындагы Бишкек мамлекеттик университетинин Жарчысы. — 2021. — № 1 (55). — 18–23-б